

Ruský román

Vznik, geneze a teorie románu. Dvě protikladné koncepce vzniku románu (ve starověku a v renesanci). Románová kontinuita a diskontinuita. Počátky románové teorie v klasicismu. Nástin vývoje románového žánru v euroamerickém kulturním okruhu. Vývoj románové teorie ve 20. století. Česká teorie románu.

Počátky ruského románu a různé koncepcce jeho vzniku a vývoje. Cizí a autochtonní kořeny ruského románu. Specifikum ruského románu jako projev tzv. prae-post efektu ruské literatury.

Autochtonní kořeny ruského románu ve středověku: byliny, epika, válečná povídka, letopisy, hagiografie, cestopisy.

Uzlové body ve vývoji ruského románu: Život protopopa Avvakuma jím samým napsaný a Karamzinovy Dopisy ruského cestovatele. Ruské napodobeniny evropského románu v 18. a 19. století: otec a syn Eminové, Čulkov, Narežnyj. Vývoj ruské střední a drobné prózy 18. a první poloviny 19. století.

Verš a román: tvar Puškinova *Evžena Oněgina*

Transformace konfesijního, pikareskního a historického modelu

Různé způsoby vzniku ruského románu: Puškin – Lermontov – Gogol – Turgeněv – Gončarov – Lev Tolstoj - Dostojevskij

Syntetizující úloha naturální školy

Tři románové typy "zlatého věku": L. N. Tolstoj - F. M. Dostojevskij - N. S. Leskov

Analýza tvorby nejvýznamnějších ruských romanopisců 19. století: I. S. Turgeněv, L. N. Tolstoj, F. M. Dostojevskij

Revolučnědemokratický a narodnický román

Existoval v Rusku naturalistický román?

Evoluce a dezintegrace ruského románu v druhé polovině 19. století: A. P. Čechov

Ruský modernistický román: Merežkovskij, Bělyj, Arcybašev, Brjusov

Pohyb románové žánru v ruské próze 20.– 30. let 20. století: návrat dějovosti, experiment se syžetem, monumentalizace a historizace 30. let.

Ruské románové typy 20. století: Gorkij – Zamjatin - Bunin - Šolochov – Bulgakov – Platonov – Pasternak

Vývoj ruského románu v druhé polovině 20. století: ruský román v SSSR a v emigraci, obnova konfesijního románu, útek do tradice („vesnická próza“) a minulosti (historiosofický román).

„Navrácený román“ období glasnosti, perestrojky a katastrojky

Ruský román a postmodernismus

Tradičnost a experimentálnost ruského románu v komparativním pohledu

Literatura:

(podrobnější výběrová bibliografie předmětu viz: Pospíšil, I.: Ruský román znovu navštívený. Brno 2005)

- M. Bachtin: Román jako dialog. Praha 1980.
Bailey, J.: Tolstoy and the Novel. New York 1966.
Bělič, O.: Španělský pikareskní román a realismus. Praha 1963.
Brown, W.: A History of Eighteenth-Century Russian Literature. Ann Arbor 1980.
Bursov, B.: Dostojevskij a jeho svět. Praha 1978.
Černec, L. V.: Literaturnyje žanry. Moskva 1982.
Demin, A. S.: Russkaja literatura vtoroj poloviny XVII - načala XVIII veka. Novyje chudožestvennyje predstavlenija o mire, prirode, čeloveke. Moskva 1977.
Der russische Roman. Herausgegeben von Bodo Zelinsky unter Mitarbeit von Jens Herlt. Böhlau Verlag, Köln – Weimar – Wien 2007.
Dialog - karnaval - chronotop 1995, No. 2. Žurnal naučnych razyskanij o biografii, teoretičeskom nasledii i epoche M. M. Bachtina. Vitebsk 1995.
Dněprov, V.: Čerty romana 20 veka. Moskva-Leningrad 1965.
Fojtíková, E.: Russkaja bytovaja povest' nakanune Novogo vremeni. Praha 1977.
Folklore Genres. Edited by Dan Ben-Amos. Austin 1976.
Forster, E. M.: Aspects of the Novel. London 1927.
(Aspekty románu. Bratislava 1971).
Fowler, A.: Kinds of Literature. An Introduction to the Theory of Genres and Modes. Oxford 1982.
Fowler, A.: The Life and Death of Literary Forms. In: New Directions in Literary History. Edited by Ralph Cohen. London 1974.
Freeborn, R.: The Rise of the Russian Novel: Studies in the Russian Novel from Eugene Onegin to War and Peace. Cambridge University Press 1973.
Gifford, H.: The Novel in Russia: from Pushkin to Pasternak. London 1964.
Gillespie, D.: The Twentieth-Century Russian Novel. An Introduction. Berg, Oxford - Washington 1996.
Golovin, K.: Russkij roman i ruskoje obščestvo. Sankt-Peterburg 1897.
Grifcov, B. A.: Teorija romana. Moskva 1927.
Hodrová, D.: Hledání románu. Kapitoly z historie a typologie žánru. Praha 1989.
Hodrová, D.: Místa s tajemstvím. Praha 1994.
Hodrová, D.: Román ve 20. století - jeho teorie a praxe. Česká literatura 1994, 3, s. 227-254.
D. Hodrová: Román zasvěcení. Praha 1993.
J. Hrabák: Čtení o románu. Praha 1981.
Hvišč, J.: Poetika literárnych žánrov. Bratislava 1985.
Hvišč, J.: Problémy literárnej genológie. Bratislava 1979.
Istorija ruskogo romana v dvuch tomach. Moskva - Leningrad 1962.
Istorija ruskoy literatury XI-XVII vekov (red. D. S. Lichačov). Moskva 1980.
Jehlička, M.: Vyprávěčské umění Lva Tolstého (Raná tvorba). Praha 1968.
Jens, W.: Pan Meister. Dialog o románu. Praha 1967.
Kautman, F.: F. M. Dostojevskij - věčný problém člověka. Rozmluvy, Praha 1992.
V. Kožinov: Zrození románu. Praha 1965.
Krausová, N.: Epika a román. Bratislava 1964.
Krausová, N.: Rozprávač a románové kategorie. Bratislava 1972.
Krejčí, K.: Fyziologická črta v české literatuře. In: Slovanské studie, Brno 1979, s. 59-73.
Krejčí, K.: Heroikomika v básnictví Slovanů. Praha 1964.
Kundera, M.: Umění románu. Praha 1960.
Lathrop, H. B.: The Art of the Novelist. London 1921.
Lotman, J.: Roman A. S. Puškina "Jevgenij Onegin". Kommentarij. Posobije dlja učitelja. Leningrad 1980.
Lubbock, P.: The Craft of Fiction. London 1921.
Lukács, G.: Die Theorie des Romans. Berlin 1920.
Lukács, G.: Metafyzika tragédie. Teorie románu. Praha 1967.
Mandát, J.: Počátky ruského epistolárního románu. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 29, 1982.
Mandát, J.: Ruská sentimentální povídka. In: M. J.: Ruská sentimentální povídka I.-II. Úvodní studie - Texty - Komentáře. Praha 1982.
Mathauserová, S.: Cestami staletí. Systémové vztahy v dějinách ruské literatury. Praha 1986.
Merkelbach, R.: Roman und Mysterium in der Antike. München und Berlin 1962.

- Mikulášek, M.: Semiotic Aspects of Gnostic Mythology in the System of Prose Narration: Bulgakov's Master and Margarita. In: Festschrift für Erwin Wedel zum 65. Geburtstag. München 1991, s. 285-297.
- Muir, E. : The Structure of the Novel. London 1928.
- O poetice literárních druhů (M. Červenka, J. Holý, M. Jankovič, P. Janoušek, M. Kubínová, M. Mravcová). Sestavila a redigovala Marie Kubínová. Praha 1995.
- O svetovom románe. Zborník štúdií. Red. Mikuláš Bakoš. Bratislava 1967.
- Odinokov, V. G.: Chudožestvennaja sistemnost` russkogo romana. Novosibirsk 1976.
- Odinokov, V. G.: Chudožestvenno-istoričeskij opyt v poetike russkich pisatelej. Novosibirsk 1990.
- Odinokov, V. G.: "I dal` svobodnogo romana..." Novosibirsk 1983.
- Orlov, P. A.: Russkij sentimentalizm. Moskva 1977.
- Osemnásťe storočie v ruskej literatúre. Zodpovedný red. Oľga Kovačičová. Bratislava 1996. Panoráma ruskej literatury. Red. Ivo Pospíšil, autoři: G. Bínová, J. Dohnal, D. Kšicová, M. Mikulášek, I. Pospíšil. Albert, Brno 1995.
- Pokrovskij, V. A.: Problema vznikovenija russkogo "nравstvenno-satiričeskogo" romana (O genezise "Ivana Vyžigina"). Leningrad 1933.
- Pospíšil, I.: Tvar a funkce metarománu. Světová literatura 1984, č. 3, s.251-253.
- Pospíšil, I.: Fenomén šílenství v ruské literatuře 19. a 20. století. Brno 1995.
- Pospíšil, I.: Genologie a proměny literatury. Brno 1998.
- Pospíšil, I.: Individualita a proud: Lev Tolstoj a moderna, in: Problémy ruskej moderny, Nitra 1993, s. 95-103.
- Pospíšil, I.: Labyrint kroniky. Brno 1986.
- Pospíšil, I.: Od Bachtina k Solženicynovi. Brno 1992.
- Pospíšil, I.: Proti proudu. Studie o N. S. Leskovovi. Brno 1992.
- Pospíšil, I.: Rozpětí žánru. Brno 1992.
- Pospíšil, I.: Ruský román znovu navštívený. Brno 2005.
- Pouillon, J.: Temps et roman. Paris 1946.
- Robbe-Grillet, A.: Za nový román. Praha 1970.
- Román a "genius loci". Regionalismus jako pojetí světa v evropské a americké literatuře. Praha, sine.
- Rothe, H.: N. M. Karamzins europäische Reise: der Beginn des russischen Romans. Bad Homburg, Berlin und Zürich 1968.
- Simpson, M.: The Russian Gothic Novel and Its British Antecedents. Columbus 1986.
- Sipovskij, V. V.: N. M. Karamzin, avtor "Pisem russkogo putešestvennika". Sankt-Peterburg 1899.
- Sipovskij, V. V.: Očerki istorii russkogo romana I-II. Sankt-Peterburg 1909-1910.
- Smirnov, I. P.: Chudožestvennyj smysl i evoljucija poetičeskich sistem. Moskva 1977.
- Spielhagen, F.: Beiträge zur Theorie und Technik des Romans. Leipzig 1883.
- Striedter, J.: Der Schelmenroman in Russland: ein Beitrag zur Geschichte des russischen Romans vor Gogol'. Berlin und Wiesbaden 1961.
- Svatoň, V.: Epické zdroje románu. Z teorie a typologie ruské prózy. Praha 1993.
- Svatoň, V.: Z druhého břehu. Praha 2003.
- Šklovskij, V.: Teorie prózy. Praha 1948.
- Theile, W.: Immanente Poetik des Romans. Darmstadt 1980.
- Trzynadlowski, J.: Rozważania nad semiologią powieści. Wrocław 1976.
- Typologie du roman. Wrocław 1984.
- Veselovskij, A. N.: Iz istorii romana i povesti I.-II. Sankt-Peterburg 1886-1888.
- Veselovskij, A. N.: Historická poetika. Bratislava 1992.
- Vinogradov, V. V.: Evoljucija russkogo naturalizma. Gogol' i Dostojevskij. Leningrad 1929.
- Vogüé, M. de: Le Roman russe. Plon, Paris 1886.